

AVIZ
**referitor la propunerea legislativă privind restabilirea
drepturilor de proprietate și a reparațiilor pentru
daunele cauzate proprietății private în perioada
6 martie 1945-22 decembrie 1989**

**Analizând propunerea legislativă privind restabilirea
drepturilor de proprietate și a reparațiilor pentru daunele cauzate
proprietății private în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989,
transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.L380 din
20.09.2001,**

CONSILIUL LEGISLATIV

**În temeiul art.2 alin.1 lit.a din Legea nr.73/1993 și art.48(2) din
Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,
Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele
observații și propuneri:**

I. Observații generale

**1. Prezenta propunere legislativă are ca obiect restabilirea
dreptului de proprietate asupra bunurilor proprietate privată trecute în
proprietatea sau posesia statului în perioada 6 martie 1945 - 22
decembrie 1989.**

**Cu unele modificări și eliminări de text, propunerea legislativă
reia parțial unele dispoziții din Legea nr.10/2001 și Legea
nr.112/1995.**

Propunerea legislativă prevede, ca principii de rezolvare, fie restituirea imobilelor, navelor, creanțelor, acțiunilor și părților sociale trecute în proprietatea statului în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989 prin acte normative, decizii administrative ori contracte încheiate prin vicierea consimțământului, fie acordarea de despăgubiri proprietarilor, în limita sumei totale de 50.000 dolari SUA, constând în acțiuni la societățile comerciale tranzacționate pe piața de capital și titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare.

Se prevede că pot beneficia de prevederile prezentei legi numai persoanele care erau cetățeni români cu domiciliul în România la data de 6 martie 1945 și la 22 decembrie 1989, precum și descendenții acestora care îndeplinesc aceleași condiții.

Prin obiectul său de reglementare, propunerea legislativă face parte, potrivit art.72 alin.(3) lit. k) din Constituție, din categoria legilor organice.

2. Cu privire la domeniul abordat, semnalăm că deși titlul propunerii legislative se referă la restabilirea dreptului de proprietate și a măsurilor reparatorii pentru daunele cauzate proprietății private în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 ceea ce ar fi implicat o abordare completă a tuturor problemelor în domeniu (definirea bunurilor, a condițiilor care se cer pentru restabilirea dreptului de proprietate etc.) - se constată o **tratare generică a acestora** care, în perspectiva aplicării, ar genera ambiguități, interpretări diferite și conflicte de interese.

Totodată, deși din titlu rezultă că s-ar dori restabilirea dreptului de proprietate pentru bunurile aparținând **oricăror proprietari**, trecute în proprietatea sau posesia statului în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, art.2 alin.(1) restrânge aria de aplicabilitate numai la categoria de beneficiari persoane fizice, cetățeni români.

3. Cu privire la norma din **art.1 alin.(1)**, se constată că aceasta nu are întotdeauna corespondent în dispozițiile din cuprinsul proiectului de lege, deoarece aceasta nu cuprinde și dispoziții referitoare la restituirea în natură sau la despăgubirea **proprietarilor**, persoane fizice sau **juridice**, cu privire la **navele, creanțele, acțiunile și părțile sociale** trecute în proprietatea sau posesia statului în perioada de referință, ci doar norme referitoare la restituirea **imobilelor**.

4. Ipoteza prevăzută la **art.1 alin.(2)**, respectiv, “bunurile nu se află în starea din momentul exproprierii sau deposedării”, reluată sub o altă redactare în **art.5 alin.(1)**, este greu de dovedit și cuantificat, astfel că norma va putea fi cu greu aplicată în practică.

5. Principiul prevăzut de **art.1 alin.(3)** cu privire la limitarea despăgubirilor la maximum 50.000 dolari SUA nu este clar, deoarece din redactare nu rezultă dacă acesta privește valoarea totală a restituirilor solicitate de proprietarul deposedat sau se referă la un plafon maxim pentru fiecare categorie de bunuri (imobil, navă). De aceea este necesară revederea normei.

6. Referitor la **art.9 alin.(2)**, semnalăm că imposibilitatea restituirii în natură nu este suficient precizată, nefiind prevăzute situațiile în care intervine această măsură, ea fiind reglementată doar ca o teză generică, deci susceptibilă de interpretare și aplicare neuniformă.

7. **Art.12** reia într-o formă restrânsă prevederile **art.21** din Legea nr.10/2001. În raport cu noua persoană juridică competentă pentru restituire, respectiv **consiliul județean**, textul este omisiv, întrucât nu reglementează dacă trebuie reluată procedura declanșată în temeiul Legii nr.10/2001. Pe de altă parte, modificându-se dispoziția corespunzătoare din Legea nr.10/2001, devine discutabilă competența executorului judecătoresc de pe lângă judecătoria în a cărei circumscripție teritorială se află imobilul de a notifica consiliului județean care poate să aibă sediul în altă localitate.

8. Ipoteza alternativă doar de admitere sau de respingere a cererii de restituire în natură reglementată de **art.13 alin.(1)**, ori de admitere sau respingere a cererii de despăgubiri prevăzută de **art.14 alin.(1)**, nu dă posibilitatea transformării primei cereri în cea de a doua. Această situație duce la încărcare excesivă a instanțelor judecătorești care ar trebui să judece ambele categorii de cereri în cazul atacării lor la tribunal. Legat de acest aspect, semnalăm că termenul recomandat a se folosi este acela de “contestare”.

9. Dispoziția **art.13 alin.(2)** este redată necorespunzătoare, deoarece face trimitere la tribunalul competent pentru soluționarea cauzei, însă în acest caz nu este vorba de procedura contenciosului administrativ care exceptează de la aceasta acte administrative de gestiune. În redactarea actuală, această normă ar însemna că modifică competența prevăzută de Codul de procedură civilă. Or, în acest sens

ar fi fost necesară o normă distinctă, care să precizeze expres modificarea Codului de procedură civilă.

10. Cu privire la norma de abrogare a Legii nr.112/1995 și a Legii nr.10/2001, propusă la **art.20**, semnalăm că, întrucât propunerea nu cuprinde o reglementare completă pentru restabilirea dreptului de proprietate și pentru acordarea măsurilor reparatorii, abrogarea celor două acte normative va crea un vid legislativ.

Totodată, având în vedere că aplicarea acestor legi este în curs de desfășurare, proiectul nu cuprinde norme tranzitorii care să reglementeze situația bunurilor care au fost sau sunt în curs de a fi retrocedate. De aceea sugerăm reanalizarea textului.

II. Observații de redactare și de tehnică legislativă

1. Potrivit normelor de tehnică legislativă, **titlul** proiectului trebuie să reflecte cu exactitate obiectul reglementării, motiv pentru care, propunem reformularea acestuia corespunzător cuprinsului propunerii legislative. Recomandăm, de asemenea, ca acesta să se refere la **dreptul** (și nu la "drepturile") de proprietate, precum și înlocuirea cuvântului "reparațiilor" cu expresia "măsurilor reparatorii".

2. La art.1 alin.(1), propunem ca sintagma folosită "pe baza unor acte legislative" să fie înlocuită cu expresia "pe baza unor legi sau a altor acte normative".

3. La art.3 alin.(1), pentru un plus de rigoare normativă, propunem reformularea normei, după cum urmează:

"Art.3. - (1) Nu intră sub incidența prezentei legi terenurile al căror regim juridic este reglementat prin **Legea fondului funciar nr.18/1991**, republicată, și prin **Legea nr.1/2000** pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate de persoane îndreptățite, precum și bunurile proprietate publică prevăzute de art.135 alin.(5) din Constituție și de **Legea nr.213/1998** privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia".

Precizăm că **Legea nr.167/1997** invocată în text, nu are nici o legătură cu problematica proiectului.

La **alin.(2)** al acestui articol, recomandăm înlocuirea expresiei "printr-un act normativ special" cu formularea "prin lege specială", potrivit exprimării uzuale.

4. La **art.5 alin.(2)**, pentru o exprimare adecvată în materie, sugerăm reformularea sintagmei "imobilele grevate de ipotecă" sub forma "imobilele grevate de sarcini prin constituirea de ipotecă".

5. La **art.6 alin.(1)**, pentru o exprimare adecvată, propunem ca sintagma "restituirea în natură se dispune pentru" să fie înlocuită cu formula "se restituie în natură".

Semnalăm și faptul că proiectul nu este consecvent în utilizarea termenilor. Astfel, la **alin.(4) și alin.(5)** al acestui articol se folosesc termeni diferiți, respectiv "imobilele supuse restituirii în natură" și "imobilele restituibile", neînțelegându-se dacă se au în vedere una sau două categorii de imobile.

Totodată, la **alin.(5)**, pentru claritatea normei propunem ca sintagma "se produce subrogarea personală" să fie mai precisă, respectiv "persoana îndreptățită care optează pentru restituire se va subroga în drepturile statului sau ale persoanei juridice deținătoare, dacă aceste contracte au fost încheiate potrivit legii".

7. Dispozițiile **art.7** sunt inutile față de dispozițiile Ordonanței de urgență nr.40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuință, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.241/2001. Dacă se dorea o modificare a respectivelor dispoziții, acest lucru trebuia precizat în mod expres printr-o normă distinctă în cuprinsul proiectului.

8. La **art.7 alin.(2)**, pentru redarea corectă a actului normativ, este necesar ca textul să se refere, în final, la "Ordonanța de urgență".

La **alin.(4)**, pentru un plus de precizie, recomandăm ca după sintagma din debut "Pentru persoanele cu handicap" să se menționeze actul normativ incident, prin formularea "prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr.102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare".

Totodată, după titlul Legii nr.42/1990, pentru o completă identificare, este necesar să se introducă mențiunea "republicată, cu modificările și completările ulterioare". Aceeași recomandare o formulăm și cu privire la Legea nr.44/1994, unde trebuie introdusă mențiunea "cu modificările și completările ulterioare". De asemenea, referitor la "Decretul-lege nr.188/1990", semnalăm că numărul acestuia este greșit, motiv pentru care este necesară corectarea lui, respectiv Decretul-lege nr.118/1990.

Din aceleași considerente, **la alin.(5)** referitor la Legea locuinței nr.114/1996, după cuvântul "republicată" este necesar să se introducă mențiunea "cu modificările și completările ulterioare", corespunzător intervențiilor legislative care au avut loc în existența actului normativ, iar după titlul Legii nr.152/1998, să se introducă mențiunea "cu modificările și completările ulterioare".

9. La art.16 alin.(2), din considerente de tehnică legislativă, expresia "Legii nr.112/1995" trebuie să fie urmată de titlul legii, respectiv "pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinație de locuințe trecute în proprietatea statului", precum și de precizarea "cu modificările ulterioare".

10. Potrivit normelor de tehnică legislativă, dispoziția prevăzută la **art.20** de abrogare a unor legi trebuie să menționeze titlul acestora, data publicării lor în Monitorul Oficial al României, precum și evenimentele legislative care au avut loc în existența acestora.

Totodată, trebuie propuse spre abrogare și actele normative prin care s-au aprobat Normele metodologice de aplicare a legilor respective.

PREȘEDINTE

Dragoș ILIESCU

București
Nr. 1157/31.10.2001